INESTEZIA LUI DANTE

CONFERINŢĂ

a avut loc la 24 mai 1900 în sala mare a Universităţii Penign

ROMA

ENRICO VOGHERA EDITORE

Corso d'Italia 34

1900

Din ROMA LITERARĂ

(anul VIII, numărul 14)

(0133) Roma, Tip. Şi va vâsli

♦***♦*>♦»♦♦♦» *

Domn,

domnilor,

Guerrazzi ne spune că într-o zi, când vorbea în faţa cenotáfio-ului lui Dante, nici măcar inima lui nu lipsea, a simţit un tren et. 4 a răspuns cu o voce slabă „Nu am suficient suflet-”

Avertisment sever pentru prea mulţi că aceasta este. ,ɪ. .. a trebuit să abordăm subiectul Parano Qim. ... de aceea de la stimata Asociaţie Universitară r-a venit amabila invitaţie de a ţine acest număr< mi., m-am gândit imediat, nu fără consternare, _că numai grana n-ar putea să pâine mare, dar ol· -ar şi. au fost tot Ceea ce se întâmplă este ceva cu adevărat nou în lumea de astăzi. care de multe secole oboseşte minţile de daruri străvechi, ritul şi gloria lui Dante circulă cu un -... o virtute bilă însufleţitoare, pentru toată, aproape necunoscută, literatura, nu numai pentru ea; şi de puboɪieɑ,z*^.■ care se ocupă exclusiv de el •asr•- • o an • din partea « serios mora ⅛ de· cominen d gn one a apărut în întreaga lume civilizată - an tira s

1*

nesfârşit, să-l sperie chiar şi pe cel mai îndrăzneţ savant.

Cu toate acestea, nu am putut să mă scutesc de o sarcină atât de onorabilă; din moment ce reflectam că dacă, la scurt timp după moartea lui Alighieri, când atâtea urii mai trebuiau să fie dive, „poemul sfânt” era comentat, prin decret public, întregului popor, sub bolţile solemne ale unui templu; astăzi, în al şaselea centenar al minunatei „viziuni”, o anumită scrisoare nu ar fi putut să spună nu, fără Ioasimo1 tinerilor care arată că au atât de mare simţ al lucrurilor măreţe şi bune; tinerilor care înţeleg atât de nobil misiunea supremă pe care arta cuvântului o are în lume şi îi sunt milă de ea, aer în numele celei mai mari şi mai glorioase oeta din neamul nostru.

Întrucât istoria întregii literaturi ne arată, înainte de toate, pentru această artă, ca revelator și animator al frumosului, ei trăiesc mult mai mult decât pentru noi. conținut, lucrări intelectuale. Zeii Olimpului au murit pentru totdeauna, iar Iliada încă trăiește; Adăugată la fastul Cezarilor, critica transpira pentru a demola tradițiile antice ale Romei, dar un miracol al artei nu moare, Eneida. Divina Comedie trăiește și mai trăiește seara; și totuși, cât de mult din conținutul său mai supraviețuiește?

- calea harnică a lui Dante, mistica exaltată a vremurilor sale contrastează cu indiferența și ioscetismul batjocoritor al nostru.Sistemul ptolemaic a fost răsturnat de secole din cauza studiilor lui Copernic și Salileus; visul monarhiei universale cu „doi sori” - împăratul și papa -, acel vis a intrat în mormânt cu Dante; filozofia lui jupuitoare nu mai este filosofia noastră sensul doctrinar al poemului nu mai are prea mult interes pentru .101 ·.■ știința lui ne poate face uneori să zâmbim, deoarece cu siguranță ne lasă indiferenți.

astfel de întrebări” care au stârnit admirația lui „Iani și a contemporanilor săi. Chiar și luptele atroce dintre guelfi și ghibelini în sine ne-ar lăsa rece (multe alte furtuni au trecut prin istorie!, pe scurt, o parte din conținut a lipsit; totuși, poezia lui Dante ne interesează acum ca și atunci; palpită de viața acum așa cum era atunci și poate mai mult decât părea atunci, ni se pare frumoasă acum, de cea mai minunată frumusețe.

Care este secretul acestui fenomen?

Să-mi fie lăsat să-l cercetez, cum poate fi: lejeritate, în lumina esteticii pozitive, adică pe baza ..·■! fiziologie și psihologie; pentru că aceasta mai presus de toate mi se pare demnă de studiat într-o mare operă de poezie și pentru că acum este timpul ca estetica să fie dedicată metafizicii goale a trecutului, 1 .p. l ɪ d locul pe care îl merită în cultura noastră, apoi ore fără ea însăși stona ea art s ri i”. m.;, la un catalog steiilc de lucrări, la o listă amicală de nume și date, la o alchimie inactivă ɑ: la | ⅛ liză stilistică.

frumuseții artistice se află mai presus de toate măreția și farmecul pe care le urmărește opera gloriosului fiu al Doamnei Bel, aproape de a vedea o soartă într-un asemenea nume!), <τedιaιm• a pătrunde aceasta, a citat Boccaccio, „nervul întunecat” | de inteligență și artă”; adică să căutăm mai întâi conceptul lui Dante despre frumos și artă, apoi mai mult .arg;.me. „ cum a aplicat-o în poemul său și ce mijloace și în virtutea căror legi este isieoɪ. | . a obținut cel mai mare și mai durabil efifetr|

O adevărată doctrină estetică a ADN-ului în trei căi Dante nu este! na formulat in scrierile lui, dar de frumusete te pomeneste in 4wioroso Cbnu«u»c, scriind: Acele =i ce zice omul este frumos, la care raspund laudarile de c√⅛, mβnte, ca din armonia lor rezulta. în plăcere. Prin urmare, omul pare să fie la .yards membrele lui răspund în mod corespunzător. dar » Cor si aa sa spuna cantecul cand este >ej ca; după

datoria artei, sunt m-■ · dacă răspund » F continuând să vorbească despre _____________ʌ- _______'ʌ- _______1-*

. ei iubesc, afirmă că « când este bine organizat iti și cíenoste atunci și în toate și pentru •j?

pe tije; deoarece se referă la fizice frumoase; eu |Jenno, de asemenea, Certenotable Cornsnonder ⅛ ue ⅛ S1 aici este de știut — el scrie că fiecare

• fe irotìna in some thing and imaoiie in auxiliary », isrotto <1 J'ànima , aproape anticipand recent dot ... a'tropologica Csservaciieessa :< adora ope•• | , ɔp"e me 'ɔi,pr ⅛ bena ver -și piesele sale comandate și

¿„mutare:» De aceea spune ca s. natură nobilă r rebel ,c ~-r•-. cu alte cuvinte, « ¿oɜ este un alt cuvânt - conform: și nu că 11 se potrivește Derfection ¿:' ordine ». л aα⅛ιβ⅛ Vreau să-l văd, dar nici măcar

fetuși să iott na, vin să ¿ire expres "" pentru Datot' . :aie tuse ar¾cmoa oo.risppn->, *a in partile noastre. •t⅛ un tot ce găsește'. |. ⅛trp⅜ro eq asi comp⅛ment în conceptul de a. --esteticianul perugian Pincenzi Daintai

- iɪɛ nei', suopoee 10tO dar foarte notabil SVqH. :ieliè perfect rroпr observă, « cne prod

,zıon' i' ic mai departe oh la perfecţiunea coirului nostru j ose пэ) înălţime mă dacă oorvietìe oβ> |

COdsegaire finalul lui »: la quoi finaiiu. da oi ' ɪ> în loc să tulbure frumusețea, ca pentru una зѣi mi. concept dorit de Kanfc, nu există. in schimb, baza sitiva Punice.

Duantc la artă Dante nu• →pet⅛-ea •⅛ |..n. în concepţie a ispăşit de la Axistotel secunda înv.< deba J⅞⅛ιcα, înţelegând că, ca natura preh<v soarba noastră < din intelectul divin şi pe arta noastră < ≈ ' arta noastră urmează cât poate, iatu? ` - ■ -∏ banda я. cel care învață » The quaia 1hnιaA0r•e . dɪpenɑenzɛ talla narvra, pe care PoeA eonie |τa pitamente jɪ aitai locuri ar părea să excludă cir .. este o, deși Crearea după spiritul | a ^ " |> țese, a depăși э pe: i'ezunù . qua» . trandone şi efectuând intenţiile înmagazinate ⅛τ ⅛ -Ctoteie òhe pe.· Dante era * stăpânul ó <· oricare ar fi ele *, adaugă la fel Ei, care în artă nu sunt lucruri certe, artré ■ *“ f» ohe = Dante nu poate face ion își amintește ααestr. : ; >i" concept o sau» n? <nancs cf • 1 - isc-,·■ ■ ....

afirmaţia este de încredere o∏e el a discutat '· 'aici o Ascon affé—nasse 1« l.,⅛->• is a ture; dar este cert că Jartesua a ţinut w |ριA м .? la aceasta, '-ap•-egg a do ⅛• Oicin.e ieɪ •⅛ |• -Cialmence Intelioctuaie e moraɪe, me rea? - tm prea multe non-mirosuri de când a

recunoscut-o >4p | i | - ■ Ziomdeianatura notând în &IJI aoiF:·· r·, că ". a fost mereu prost » gheaţa dèh ·? · ■vina,

Operand simultan pe arcsva

ene na 1' h to dei ?· ·. -. - nan .-.1 ¾

adică că o oarecare realitate nu este ιιαιsce .?... s - | ideal că Iamoeggm au& mintea. <■ ..c ;-

mod cne

⅛ form non s accc.ut de multe ori la intenția de „-me perene ar suonue a maten

the :care nu ia i-ul așa cum ar părea la prima vedere). într-adevăr, el ajunge implicit să admită că idealul artistului suveran zboară cu mult deasupra acelei lecții și că el poate triumfa treptat asupra acestor rezistențe ale materialului, producând opere de frumos; superior și deci nu întotdeauna bine înțeles prin co- | r || abilitatea, „care nu are încă vederi atât de superbe”.

ʌ nu trebuie să trecem dincolo, chiar cu doar repercusiuni, de gândirea teoretică a lui Dante; și de aceea s-ar putea spune că această primă parte este epuizată; chiar dacă nu doriți să vă aplicați gândurile cu privire la respectul care trebuie arătat tradițiilor și în acest domeniu. „Totuși - observă el în Convivium - rațiunea a poruncit ca omul să fie sârguincios în intrarea pe calea nouă, spunând că

< el stabilește lucrurile noi rațiune evidentă a existenței lor: în ce abatere face de la ce

< se foloseste gemetul »: concept care are o importanta deosebita si in estetica, inca din traditie. sraca nu este altceva, în cele din urmă, decât adaptarea naturală a gustului la anumite forme de frumusețe

| ⅛ ⅛

„din, mai bine decât din aceste scurte note teoretice, se poate învăța o lecție prețioasă din cercetarea a ceea ce există cele mai trainice frumuseți ale lumii sau, ca să mă exprim mai pozitiv, din ce și cum plăcerea estetică a lui Droclotto, mereu nouă și variată. , și a fost extras din el de secole și într-o asemenea diversitate de timpuri, de filiații, de civilizații, de cultură a gusturilor.

Subiectul anevoios (și nu aș vrea ca cineva să spună că este îndrăzneț) nu poate fi cu adevărat forțat în ... care ar putea rula da cred, nu fără fructe.

1 dată din păcate ne arată cât în general

__ Я __

teoreticienii sunt !aliac şi cât de uşor pot fi înşelaţi chiar şi intelectele suverane, ca Dante. Cert este, de fapt, că pentru el maximul subjugării poetice era în cantica Paradisului, atât de plină de

teologie, de ştiinţă, de dezchiziţii foarte subtile; și că tocmai acea „materie” trebuia să fie „vrednică” de „laurul iubit”. Totuși, acea cântă (deși chiar și Fauriel, fie dintr-un spirit de singularitate, fie din lipsă de bun gust, a înălțat-o mai presus de celelalte) astăzi este, în mare parte, numai citită, și pe bună dreptate: nu în acele astruserie, precum frumos exprimată, nu poate fi poezie adevărată nu în noțiuni și concepte abstracte; ci în imagine, în fantomă, în sentiment. Totuși, dacă Dante s-a înșelat confundând astfel Vopusul doctrinar cu poezia, poemul său, în ciuda acestui fapt, s-a dovedit minunat; ceea ce ne-ar da mult de gândit cu unii psihologi, asupra inconștienței active α și | ¿ renio , ca, mai larg, asupra inconștienței din care pare să răsare mereu gândul, o doctrină deirna de a fi meditat, și într-un într-un fel ei vor intui deja ca și Dante însuși, când spune asta, atrași de Urs; ■ . la al patrulea cer, el nu a observat cunoașterea instantanee decât așa cum un om observă de fapt primul gând despre venirea lui:

decât când, adică, a sosit. Dar simpla mențiune a inconștienței trebuie să pară cu siguranță mai rea decât îndrăzneață, în fața unei poezii, rodul unei lucrări atât de pertinace: într-o poezie, atât de simetric și aproape geometric <■·> ■ construită pe legătura simbolică a trei și a lui. tipuri, adesea cu complementul unei unități care aducea nouă la zece și nouăzeci și nouă la o sută, adică a. . |< rata de zece, număr perfect. Astfel celor nouă ce· concentrice ale iadului se adaugă un vestibul celor nouă rafturi (inclusiv Iaspiaggia) ale Pn |• ⅛ torio. „pădurea divină” din Paradisul Tenes

Ane nouă sfere rotative ale Paradisului, 1 iminabil Empyrean; iar cele nouă cercuri ale celor trei ierarhii an-√helical se rotesc concentric în jurul divinității Oosi fiecare cântec are treizeci și trei de avertismente; iar primul, acum un ajutor Iadului, dar într-adevăr o in-treducție la întregul poem, servește la completarea sutei și metrului, dedus din) servind pc-ului polar, la un tercet, cu complementul, tot al uu. versul d: cniusa in fiecare canto; iar numărul de versuri din fiecare cantică este aproape același, existând doar diferența de douăzeci și cinci de versuri între Infevno și Purgatorio și cincisprezece între acesta și Paradiso; a crezut el, așa cum spune. „Sunt obsedat de artă”, adică acea corespondență armonioasă a părților în care, mai presus de toate, a făcut să constea frumusețea

S-ar putea întreba dacă acest lucru constituie într-adevăr și pentru noi un element estetic primar în poem; ce se întâmplă dacă, în schimb, frumusețile sale cele mai uimitoare nu pot fi rezultatul, în mare parte, al unei acțiuni ingenioase conștiente care a fost pregătită în adâncurile întunecate ale creierului, acei germeni ⅛. prin care ne-am deschis, în virtutea unei culturi intense și a altor condiții necesare - imaginea divină a entuziasmului; oferind astfel un:. Sxeprivaiicieri dovedește principiul lui Hamilton, conform căruia ceea ce suntem conștienți se întemeiază ■și ceea ce nu suntem conștienți, și la observația acută hegeliană, repetată, probabil, fără Opnoscetla, de Hostana când spune că „opera lui •1. ! A în gând de tinereţe, implementat de maturul •• | > Şi, infectat, Comedia Dtvtna, | .mma-gı,•,.ua de când Dante a compus Vita Nuova. min tu ne a început până după Pesino și a fost puțin |

, «aur ·■ scotioul suprem al întregii sale vieţi

furie deoarece fiecare operă de artă trebuie considerată în întregime ca un fenomen psihologic, iar majoritatea . i : producţiile estetice sunt create de geniu m

stare deosebită de exaltare, despre geniu trebuie spus ceva, în măsura în care se referă cel mai direct la Poetul nostru, căci altfel multe observații pe care urmează să le fac ar lipsi temeiul lor firesc.

Problema geniului a fost reînnoită în zilele noastre cu mai multă ardoare polemică și cu o gamă mai largă de observații antropologice, deși încă persistă prea multe dezacorduri, care derivă parțial din natura foarte serioasă a problemei în sine și, parțial cred, din faptul că nu am avut. a pozat mereu cu rigoare științifică. Pentru că, în primul rând, geniul se discută fără a stabili, în mod pozitiv, gradul care îl diferențiază de ingeniozitate, chiar și unul foarte înalt: fără a stabili ce și câte specii sunt adevăratele genii și adevăratele opere ale geniului și, mai presus de toate, cât. o mare parte din pasiunea pentru anumite opere și pentru anumiți bărbați derivă mai mult decât din geniul lor real, dintr-un consens aproape inconștient care, datorită unui cunoscut fenomen sugestiv, se formează, mai des decât ar crede alții, din cauza străinilor, variat și complicat, iar apoi se transmite aproape prin încredere, din generație în generație. Câte recenzii ar trebui revizuite

Din fericire, nu există două motive pentru geniul lui Dante, deși fenomenul de sugestie menționat mai sus a fost citat puțin, după cum vom vedea, și pentru opera sa. A avut ceea ce eu cred, în general, a fi unul dintre cei mai remarcabili geniuri. predispoziții; adică varietatea influențelor atavice îndelungate, prin care aptitudinile și talentele marilor descendențe diferite au fost armonizate deoarece în el caracterele neamului etrusc au durat și au fost reverberate în el, chiar și în trăsăturile feței sale; iar din Iul roman dăduse naștere Florenței sale, dacă nu mai direct (cum pare să se laude) familiei sale, iar din cea germanică, atestată de ,ɪom de Aldighiera, decât din Lombard Ferrara ver·· '

soția stră-străbunicul său Cacciaguida, care a participat la cruciada și a fost numit cavaler de către împăratul Coιτado. — Nu este nevoie să discutăm aici dacă geniul ar trebui considerat ca un fenomen de √ariazdone divergentă progresivă sau, mai puțin probabil, ca un fenomen de degenerare; mai ales că multe confuzii apar din a da unor cuvinte sensuri pe care nu le au sau din încordarea celor care le sunt atribuite cel mai frecvent. Dacă Villemain, în urmă cu mai bine de o jumătate de secol, a menționat cu umiditate o „furiune” la Dante, aceasta oricum nu ar fi epilepsia pe care un eminent psihiatru ar vrea să o deducă, chiar dacă ar fi, din prea multe indicii suficiente și controversate. . Putem vedea doar că Dante pare a fi un psihic activ, în care temperamentul bilios era combinat cu o excitabilitate nervoasă extraordinară.

Dar esența și funcția geniului ne vor scăpa, i . Cred, până când chestiunea biologică va merge mână în mână cu cea a mediului, prea exagerată de școala istorică, prea mult disprețuită astăzi de anumiți psihologi, și mai ales până se va defini valoarea corectă a educației individuale. Pentru că dacă natura trebuie, fără îndoială, să asigure redispoziţia, numai un efort personal extraordinar poate da cu adevărat cele mai înalte forme de geniu, laute însuşi ne avertizează că, « aşezat într-o pană, | nu se ajunge la faimă”; iar între VitaNuova și Comedie este aceeași diferență ca între ingeniozitate și geniu.

.1 Leopardi, care nu poate să se numească judecător competent în această chestiune, consideră că bijuteria constă într-o „intensiune a vieții” mai mare și că necesită „un mare rafinament al intelectului și vioiciune a imaginației” și, de asemenea, Schopenhauer, d. , ca multe alte lucruri, cu el, face ca ea să constea în esență în perfecțiunea și energia cunoașterii intuitive, care este o viziune profundă, o

aproape Jivinazioue de lucruri; întrucât conceptele produc numai opere de geniu, în timp ce gândirea profundă și originală procedează mai ales prin imagini.

Acum. această facultate nu poate fi dată numai de natură, ci mai mult de educație, observație, studiu, condiții de viață, efortul suprem de voință de natură fericit predispusă. Căci prin ce este mișcată imaginația, dacă nu prin simț? Și dacă ignorăm și alte concepte ontologice, nu o admite Dante și în XΛ J al Purgatoriului? Este deci cu atât mai viguros cu cât som> ɪ i><>.·; mai viguroși și fin educați, simțurile lui Dante erau acute, alert1OExtrem de impresionabile; încât în V-ul Paradisului a mărturisit că este „transmutable în toate privințele”; și dacă tema mi-a permis să citez multe exemple, aș putea demonstra pe larg, fie și numai prin disponibilitatea și muzica bogată a versurilor sale, cât de rafinat era să-l audă; și să raporteze descrieri, comparații și imagini uimitoare, să demonstreze cât de puternic, de neîntrecut vizual și că avea toate celelalte simțuri; deci trebuie sa fi venit cu.< in foarte putini exista acel lacom si tenace si . în memorie, fără de care o mare imaginație nu este posibilă. Dar ar fi putut avea simțuri atât de rafinate fără educația excelentă pe care i-a oferit-o natura? Cert este că bunătatea naturală a simțurilor ne predispune la o comuniune mai largă și mai intensă cu toți ʃ >· dar la fel de sigur este că aceștia, parcă, pleacă. cu inerție, sângerează și se atrofiază și dobândesc astfel toate virtuțile lor cele mai fine.

În tinerețe, Dante „și-a dat multă mândrie” și s-a împodobit sau cel puțin s-a încântat de artele frumoase care au toate un fundament comun - aceea, superioară tuturor, a poeziei. În ■ ■

Nou vedem că știa să deseneze, și poate s-a înscris în breasla medicilor și a farmaciștilor pentru că includea și pe cea a pictorilor. Și apoi constată, prin tradiție străveche, prietenia lui cu Giotto; toată lumea își amintește cât de prietenos a locuit, pe saltul mândrilor, cu miniaturistul Oderigi da Gubbio, menționând cu o imagine grațioasă elevul său, Franco Bolognese, și cum în 1301 a fost laminat deasupra lucrărilor de construcție a străzii 8 Procolo; și toată lumea va fi, de asemenea, la curent cu dovezile cu care descrie

basoreliefurile malurilor Purgatoriului, cu observații foarte semnificative. „În tinerețe se încânta foarte mult”, scrie Boccaccio, „de sunete și cântece, iar în acele vremuri era un excelent cântăreț sau jucător, era unic și avea propriul obicei”; si asa se vorbeste si se lauda ici-colo in poezia, pe care Giordani o daduse unui eseu, mai tarziu scris de altii, pe aceasta tema. J, amintește-ți când o roagă pe Casella să-l consoleze din nou cu i

cântecul iubitor

care obișnuia să-și stingă toate dorințele,

Îi trimit, spre dulceața acelui cântec, el și Virgil și ei

care erau cu el păreau atât de mulțumiți, de parcă nimeni altcineva nu s-ar fi putut gândi la altceva.

În educația sa din tinerețe pare să fi fost norocos: a primit îndrumare și sprijin de la un „maestru suprem în retorică”, așa cum îl numește Villani, același Brunetto Latini pe care poate l-a întâlnit în timp ce frecventa „despurarile, actiunile filozofilor”. și acea afecțiune paternă l-a învățat „din când în când cum se eternizează omul pe sine”.

Din toate acestea a trebuit să tragă obiceiul observației și al meditației continue, curioase, profunde ■ favorizate și sporite ulterior de

atâtea rătăciri „pentru părțile aproape toate aripile (pe care această limbă le întinde”). El, în cuvintele lui Franco Sacchetti, „văzuse totul”: niciun poet poate ca el, nu avea „setea” de cunoaștere „care nu satisface niciodată”. „, și aproape că aș spune febra observației: de la studiul stelelor, de la contemplarea cerurilor și a celor mai diverse fenomene meteorice, până la cele mai mici lucruri, precum scânteia care strălucește în flacără și corpusculi care se mișcă într-o rază de vârfuri de munte sublime dalie-sori și imensitatea Foceauului, despre care a auzit primul printre noi fascinanta poezie, până la peștișorul care dispare în apă și furnicile care atunci când se întâlnesc să devină sănătoși; și din tot ce știe să tragă comparații duhovnicești răspunde dezmințelor secrete, generalizări înțelepte, neașteptate; întrucât caracterul fundamental al geniului constă tocmai în a pătrunde intim în esența lucrurilor, în a surprinde pe cei mai inadvertenți și mai neaștepți. relaţii ascunse, în văzând mereu genei.linei particulare.

Dar, pentru a fi atras în acest fel de toate, este nevoie, pe lângă vigoarea simțurilor și a intelectului, de flacăra unui entuziasm viu care să-i țină mereu în mișcare și să-i ascuți și să-i perfecționeze din ce în ce mai mult și să-i facă deci mai mult. sensibil la esteții emoționali și conform doctrinei aristotelice,

cine vrea, cu cât lucrul este mai perfect, cu atât simte mai bine și deci durerea.

Acum Dante și-a atras entuziasmul din propria fire mobilă și pasională, precum și din condițiile de viață de atunci, încă tânăr, încă puțin. Bara, mereu agitat de pasiuni învolburate, este reţinut de acea cultură critică rece pe care Ogf, de exemplu, tempereazã sufletele cele mai puţin rezistente, mai presus de toate i-a fost hrănită, cu tot mai multă vigoare, de condiţiile particulare ale vieţii sale.

După o mare dragoste, a cărei tristă amintire l-a însoțit de-a lungul vieții sale nefericite; după frământările unei tinereţi destul de neînfrânate, precum ne spun reproşurile Beatricei şi versurile aspre ale lui Forese Donati, Guido Cavalcanti, Cecco 'ngiolieri ; după luptele înverșunate ale vieții politice, s-a trezit brusc cufundat în inacțiune, în frumusețe, în rușinea nemeritată și angoasă a exilului. Și de atunci începe adevărata dezvoltare a geniului său, hrănit de iubire și durere, cei mai puternici doi inspiratori ai poeziei și artei. Mânia cumplită, setea de răzbunare (iar sângele lombard îi curgea în vene, ceea ce îl făcea să exclame „ce frumos Ionor dobândește răzbunând!”); sfânta făgăduință făcută la mormântul Beatricei „de a spune despre ea ceea ce nu s-a spus niciodată despre altcineva”; dorința de a-și umili dușmanii cu gloria priceperii sale intelectuale și, în același timp, de a-i face pe Ontennenda mai puțin din sărăcia ei: toate acestea trebuie să fi excitat extraordinar de marile lui talente. Se întâmplă că atunci, după ce a părăsit compania rea

„Exemplu” celorlalţi exilaţi, şi „făcut parte din sine”, a trebuit să se retragă în singurătate, spre uıairul celorlalţi (cum se vede din două versuri ale lui Cavalcanti) era înclinat chiar de tânăr; si o stiu

nde — spune Vittore Hugo — este deja o înălțime”. Omul mare este omul singuratic, ca mai târziu Vinci

7 | Iichelangθlo. Singurătatea, concentrându-l în întregime în viața sa interioară, alimentată de amintirile și pasiunile care se învârteau în el, i-a maturizat, îngroșat și adâncit geniul; cu cât sentimentele și gândurile devin mai intense, cu atât sunt mai puțin împrăștiate în fricțiunile josnice și cotidiene ale vieții comune.

Josi a putut experimenta totul în poemul său sacru, căruia îi atribuia importanța unui apostolat moral și civil; la marele poem care «a făcut-o pentru mai mult

macro ani”, dar că în sfârșit avea să câștige <■ u. cruzime” care l-a blocat din patria sa, meritându-l, chiar în frumosul său San Giovanni, gloria supremă a încoronării.

Iată adevăratul entuziasm cu care Poetul uită totul despre opera sa și îi dă viață cu sângele inimii; el face din el scopul suprem, unic al întregii sale vieți; simte toată euforia, toate descurajările, toate trepidațiile, tânjind să o poată aduce la frumusețea supraomenească care, aproape într-un delir de fantezie, îi fulgeră în fața lui! Iată entuziasmul pentru care „pierderea timpului îi nemulțumește pe cei care știu mai multe” care, așa cum spunea Boccaccio că avea Poetul nostru, are acele perioade fructuoase de abstractizare, în care imaginația ne fură.

uneori atât de mult încât un bărbat nu-și dă seama de ce în jurul lui sună o mie de tube;

iată entuziasmul care, producând aproape o stranie hiperestezie, face ca memoria să fie copleșitoare și mintea Poetului a fost marcată de toate.

ca ceară de etanșare,

că figura imprimată nu se transmută:

si numai cu aceasta "memorie foarte ferma", asteptata tot de Certaldese, se poate avea acea "alia tasia", acea viziune aproape halucinanta asupra vietii, care produce mari opere de arta. Entuziasmul se imbina apoi in geniul este un element puternic, care derivă din conștientizarea propriei superiorități și conferă lucrării în sine un puternic element estetic; de vreme ce, dacă deseori zâmbim cu compasiune la sărbătorii impotente de dubă „un om deșartă care se prezintă ca un geamăt mai puțin neînțeles, nu numai că se admiră în schimb pe marele* ?■·.<■ adevărat, dar și conștiința nobilă și deschisă este apreciat. a propriei măreții, care uneori este și fulgerările mândre ale ironiei și sarcasmului ■ ··

În limbo, Dante permite marilor poeți ai antichității să-l plaseze în „rândurile lor”; în iad îl pune pe Cavalcante să-și certifice „altețea de geniu” și să prezică de Brunetto că nu va putea „eșua în portul glorios”; și scrie cu mare solemnitate scrisori către popor și prinți, către împărat și cardinali înaintea conclavului; Încântat să notăm în Cbnvtvio că „mărânemul se mărește mereu în inima lui; și astfel pusilanimul, dimpotrivă, este considerat mai puțin decât nu”; de aici și disprețul său furios față de cei ignominiosi, „nenorociții care nu au fost niciodată în viață”. Și pe bună dreptate: fără o mare conștiință de sine, este imposibil să asumi angajamente mărinimoase.

După ce am atins astfel pe scurt pregătirea, formarea individuală a geniului său, să examinăm, cu egală concizie, care au fost principalele elemente estetice ale operei în care s-a exprimat.

Chiar și în comedie, ca și în orice altă mare operă de artă, trebuie să se distingă două tipuri de elemente estetice: absolute (dacă îmi este permis cuvântul) și relative. Acestea, care sunt aproape întotdeauna tranzitorii, se datorează mai mult decât orice al contingențelor vremurilor, locurilor și mai ales ale gustului și modei, care variază în funcție de diferitele stări ale științei și conștiinței, ale obiceiurilor, ale reglementărilor civile. este de netăgăduit că nici măcar unele părți ale Divinei Comedie nu mai sunt vii, iar admirația pentru ele ar putea fi doar convențională. Elementele estetice cu adevărat trainice sunt în schimb cele extrase din natură însăși, din adâncurile vieții, din pasiuni, din aspirațiile umane. Ei sunt cei care constituie adevărata esență a artei, care trebuie să dezvăluie, să se înmulțească și să facă mai pură

și tot felul de frumuseți sunt mai intense, mai întâi senzoriale, apoi spirituale: deoarece, așa cum observă Dante însuși în Cartea Paradisului,

natura sau arta au creat pășuni pentru a atrage privirile pentru a avea mintea, în carnea umană sau în picturile ei.

Abia pot contura părțile principale ale unui subiect atât de complex încât ar necesita un volum; și, plecând de la frumusețea senzorială, voi observa că dacă Dante nu ar putea avea acel sentiment și acea dragoste pentru intelectualii naturii, care erau în întregime moderni, eh. el te caută ca mângâierea și uitarea tragediilor și tenorilor sau enervarea existenței, este totuși cert, așa cum afirmă Burckhardt, că „cele mai convingătoare dovezi ale impresiei profunde exercitate de natură asupra omului încep cu el” ; și asta :? toate tipice, trebuie adăugată, geniului său întrucât în frumusețea naturală misticismul întunecat<; Evul Mediu nu a văzut altceva decât rânjetul lui Satana ispititorul.

Și fascinația pe care o are pentru noi reprezentarea largă a lui Dante. Aceasta constă mai ales, cred, în faptul că el, cu temperamentul său atât de complex și vibrant cu fiecare senzație, o vede limpede. ·< atât de multe aspecte diferite, o simte și o interpretează în atât de multe moduri diferite, încât fiecare poate vedea, ca o oglindă limpede, propriul său mod special de a concepe și de a se bucura de el, și învață să contemple și să se bucure de el sub aspecte noi, și mereu intens, natura îi dezvăluie Poetului multele ei aspecte, pe măsură ce lumina din prismă se descompune în toate culorile ei.

Aproape de liniile de puritate clasică, cum ar fi:

Culoare dulce a safirului oriental, care a fost binevenită în aspectul senin al aerului pur...................

o

ca în lunile pline! Trivia senină râde printre nimfele eterne,

alții de o tristețe aproape romantică pot fi citați:

Pe măsură ce răsar toamna, el le ia

!'unul după altul, până când ramura își întoarce toate prada pe pământ.

Aproape de descrierea, aproape nordică, a unui vârtej impetuos din cauza ardorilor adverse pe care pădurea le năvăli, și fără nicio reținere.

le zdrobește, le taie și le scoate;

.Primul praf merge mândru,

și face să fugă fiarele sălbatice și păstorii;

ecou. în contrast, dulceața idilică a primăverii:

Și pe măsură ce, vestind zorii, briza de mai se mișcă și miroase, toate impregnate cu iarbă și flori etc.

Vrei o poză sincer realistă? Poftim:

Și ca la marginea apei unui șanț broaștele stau cu botul în afară;

Dar cine vrea, în schimb, să se ridice în regiunile pure ale idealului, îl va invidia pe

ciocârliță care rătăcește în văzduh, întâi cântând, și apoi rămâne tăcută, fericită de ultima dulceață care o satisface.

Nu înmulțesc exemplele pe care oricine le va găsi în .Iovizia în r⅛memoria lui; dar observ, în treacăt, <:ne în timp ce Dante zăbovește, uneori, în anumite comparații descriptive lungi, el nu a descris niciodată, în schimb. frumusețea personală. De Francesea abia își mai amintește « persoana frumoasă | care i-a fost luat”; despre Man-iɪedi spune doar:

Era blond și chipeș și de înfățișare blândă;

iar Beatrice însăși, a celei mult iubite, a « crea-rɪɪra beila >>, își amintește doar în Vita Nuova că era de culoarea mărgăriței » și în înfățișarea ei ca

pare o stea de dimineață pâlpâitoare.

— 21 -

Și nu cred că acest lucru derivă din faptul, așa cum a remarcat Taine pentru artele figurative, că artistul din Evul Mediu nu a înțeles, la fel ca grecul antic, perfecțiunea persoanei izolate; dar dintr-un alt motiv, în esență estetic. Întrucât frumusețea fizică rezultă, după părerea lui Dante, din corespondența armonioasă a diferitelor părți ale corpului, ea își poate atinge întreaga perfecțiune în aerul figurat, în care părțile menționate dau o impresie simultană și imediată; întrucât poezia, neputând să le ofere decât mai târziu, nu își poate atinge pe deplin scopul; dar ajunge la altul, mai mare, prin observarea efectelor pe care frumusețea fizică le produce asupra simțurilor și sufletului nostru, din care fiecare, în funcție de impresiile și amintirile personale, poate crea o imagine care să răspundă mai bine celor mai intime varietăți de ι particular. gust. Și, prin urmare, și în aceasta, poezia are elemente estetice mai înalte decât celelalte arte. Asemenea frumuseții Elenei, niciodată descrisă în TP, ne putem forma o imagine vie a entuziasmului pe care îl trezește chiar și la bătrânii serioși, ca, de exemplu, a Beatricei din faptul, remarcat în -■ Nuova, că

pe unde trece, fiecare bărbat se întoarce spre ea,

iar cel ce-l salută îi tremură inima;

iar cea a Mateldei prin efectul stârnit în Poetul care a văzut-o printre flori

da, așa cum apare deodată, ceva care abate uimirea de la cu totul alte gânduri

Dar condițiile spiritului în Evul Mediu erau mai dispuse să se bucure de frumusețea spirituală. . ■ deci predomină la Dante și este cu siguranță mai mult a, ɔ

— 22 —

Și nouă ne place mai mult. Frumusețea spirituală astăzi este de obicei distinsă de psihologi și esteticieni în sentimentală, intelectuală și ideală; iar sub fiecare dintre aceste forme Dante își găsește motivul principal în versurile binecunoscute:

Sunt unul care, atunci când iubirea mă inspiră, observ; și în felul ăla care dictează în interior vreau să spun.

Și asta se vede imediat și într-unul dintre cele mai pitorești spectacole pe care ni le oferă natura: cel al apusului. Acolo unde alții s-ar mulțumi să scoată în evidență efecte de lumină și culoare, el găsește în schimb un sens interior în mișcare; iar pentru a auzi toată poezia tristă a inelului „care pare că plânge ziua — că murim”, trebuie să fi simțit nostalgia locurilor cele mai dragi și tristețea de a fi luat rămas bun de la cei mai dragi oameni.

Nu aș vrea să fiu acuzat că revin la clișee dacă trebuie să-mi amintesc și de Erancesca; dar cum să rămânem tăcuți despre asta (chiar și după tot ce s-a scris despre ea) când vorbim despre estetica lui Dante? S-a spus că este prima femeie modernă în artă; adică prima în care are loc o mişcătoare dramă internă; în care pasiunea Presistibilă răscumpără și poetiizează parțial vinovăția, atât de mult încât Poetul, la acea poveste, s-a simțit leșin de milă, „și a căzut ca un mort”. Dar Dante trebuie să fi simțit că poezia izvorăște, aproape inconștient, din amintirea emoționantă a sentimentelor care îi făcuseră deja să vibreze cele mai intime fibre. Chiar dacă nu vrem să credem, cu un critic îndrăzneț, dar foarte acut, că așa-zisele cântece ale Pietrei ne pot dezvălui un secret neașteptat, o ciudată corespondență a pasiunii în viața lui Alighieri, cert este, în orice caz. , că el, oaspete al nepotului său Francesca, aproape că a retrăit toate acestea cu o imaginație vie, în locuri amintite.

23 —

dramă jalnică; cel care, nevătămat de orice alt chin în călătoria lui din altă lume, trebuie să intre și el, în ultimul salt al Purgatoriului, în flăcările în care sunt ispășite păcatele dragostei, în timp ce Vergiliu îl încurajează cu acel însemnat „Amintește-ți, amintește-ți.. ... ».

Erancesca este pusă în contrast, cu obișnuita și variata bogăție de motive, de Piccarda, „călugărița fecioară” răpită cu forța „din dulcea mănăstire”, și „buna Nella” care cu „lacrimile ei înlăcrimatoare” îi grăbise sufletul. iubit soț urcarea în munții Purgatoriului, „să bea

dulcele absint al martirilor”. Și parcă simțim și aici palpitantul amintirilor intime: cele două figuri dulci aparțin, bine din ramuri diferite, acelei familii Donați cu care Dante avea legături atât de vii de ură, dragoste și rudenie; și amestecate cu ea sunt amintirile triste din tinerețea lui, în Florența sa, din care a rătăcit departe

Ea este atât de dragă și mai iubită lui Dumnezeu

(spune Forese)

văduva mea, pe care am iubit-o atât de mult, este mai singură în a face lucruri bune.

Iar această dulce poezie a familiei, atât de rară în Italia, care a trebuit să o aștepte în zilele modernității din influențele literare ale Nordului, aici găsește la Dante primele accente de tandrețe melancolică Ca atunci când își amintește de bunul florentin. a tenii,1 plecati, care « vegheau la leagan », sau cand umbra lui Nino Visconti cere sa i se aduca aminte de fiica sa:

Spune-i Giovanei mele să sune după mine

unde se raspunde celor nevinovati.

Nu cred că mama lui mă mai iubește, după ce a schimbat bandajele albe, care trebuie să fie ceea ce mai tânjește un nenorocit.Pentru ea se înțelege foarte ușor cât durează focul iubirii la o femeie, dacă ochiul sau atingerea adesea ne reaprindem.

Versuri în care aproape parcă se aude lacrimile bietului exilat care a trebuit să lase totul cu drag,

Și acum ne întrebăm: cum se face că până și frumusețea intelectuală, care de cele mai multe ori rămâne rece ca o marmură frumoasă, are virtutea de a ne zgudui puternic cu Dante? Cum se face că, uneori, găsim și filozofia și știința poetice, pe care le arată atât de mult, mai ales în Paradis? Din nou din același motiv. Pentru că acolo se creează noțiunea, ideea abstractă. imagine. nou și colorat; pentru că o încălzește cu flacăra pasiunii sale, a entuziasmului lui. Adevărul spune într-o epistolă – este „foarte dulce”; știința – spune el în Convivio – „este perfecțiunea supremă a sufletului nostru”, iar filosofia „este o folosire iubitoare a înțelepciunii”, iar „morala este frumusețea filozofiei”; iar un adevărat filozof este acela „care iubește fiecare parte a înțelepciunii”; De aici admirația sa caldă și sinceră pentru iubitorii și martirii cunoașterii; acea admirație care l-a făcut să se mărească, apropiat de Domenico și de s. Toma, starețul Gioacclnu<' din | i юre și « lumina veșnică a Sigerii », « care, citind în aleea stramii, || a silogizat oameni adevărați invidioși”. Egn iubește înțelepciunea și arta așa cum a iubit-o pe Beatrice; și chiar și în mijlocul luminii teologice difuze a Tatălui, Paradisul găsește mereu accente de dulceață iubitoare, ca, de exemplu, în comparația ceasului,

ce numesti la ceasul in care mireasa lui Dumnezeu se scoala dimineata mirele sa o iubeasca.

-?r arta atunci şi pentru · poeţi are o astfel de entìi-i.una fierbinte care chiar îl face pe Statius să-şi amâne dorinţele<? a grăbi mântuirea cuiva la aceea de a fi înviat în vremurile marelui Mantuan:

și pentru că a locuit acolo, când

Virgil a trăit, aș fi de acord o zi

mai mult decât nu merit să ies din alungare.

Frumusețile pe care le numim ideale ating adesea o asemenea înălțime pe care alți poeți după el au atins-o rar. Virtutea, gloria, țara, umanitatea, onoarea îi oferă cele mai înalte elemente estetice, pentru că nu sunt doar contemplate, ci puternic simțite și iubite. Nu avem idealități abstracte, ci viață pulsatorie, care se comunică cititorilor din nervii și sângele Poetului, prin artă. Și chiar și atunci când s-ar părea că, departe de pământ, printre infinitele lumini sclipitoare ale cerului lui Marte, ar trebui să uite „patul de flori care ne face atât de feroci”, chiar și atunci, în fața crucii sclipitoare, mânia lui mărinioasă. împotriva locului este nebun.acolo îi dau lui Hristos totul spre vânzare”, sau împotriva

Rasa de Poltracotata care alunga pe cei ce fug, iar celor care isi arata dintii, sau traista, se linistesc ca agneii;

şi, la amintirea multor urâţeni ale concetăţenilor săi, imaginea ideală a Florenţei sale de acum două secole îi zâmbeşte cu dorinţă din inimă ■ când „în cercul străvechi” „era pace, sobrietate şi modestie”; iar nobilii s-au îmbrăcat fără podoabe, iar femeile nu s-au dus la sâni”, nici nu s-au întors la Lu I Sjiecchio „cu chipul pictat” (estetică rea, dar poate; prea vechi!), iar sufletul bun și simplu a fost mulțumit

la o asemenea odihnă, la o viață atât de frumoasă de cetățeni, la o cetățenie atât de încrezătoare, la un cămin atât de dulce

Iar din patrie se ridică la „frumoasa Italia” în culmea imperiului”, la grandiosul său vis politic

Acum să punem pe scurt umbrele ■ în lumină. Deoarece distorsiunea, Ioschifosc 1 bila, pe care o toleram prost in anumite deserturi moderne ale asa-zisiilor realisti, la Dante sunt esentiale.

- De sine-

minte estetica? Urâtul, „imitat de artă”, observă Leopardi, „câștigă din această imitație capacitatea de a delecta”: dar aceasta afirmă, nu explică faptul. Poate fi în general plăcută, apropiată de frumos, datorită motivului obișnuit, foarte puternic al contrastelor, și pentru că este lipsită de acele elemente care ne fac să o detestăm cel mai mult în realitate; dar la Dante cred că mai presus de toate trebuie să fie plăcut pentru că, constituind Porribileo ca pedeapsă pentru păcate oribile sau dezgustătoare, satisface chiar și cele mai înalte nevoi ideale: cea a dreptății: cu cât mai ideal, cu atât mai puțin egoist. Astfel încât elementul cel mai estetic al pedepselor lui Dante constă tocmai în ceea ce el a numit cândva „răzbunare”, adică în relația incredibilă, de orice fel, dintre pedeapsă și păcat; ca, de exemplu,

violentii scufundati intr-un rau de sange clocotit, iar tradatorii in gheata; precum ipocriții sub haine grele de plumb, aurite pe dinafară, și mândrii sub greutăți zdrobitoare și invidioșii cu pleoapele cusute cu sârmă de fier.

Și în acest sens s-ar putea observa: cum este: numărul și varietatea și atrocitatea pedepselor în-! Iadul și Purgatoriul depășesc cu mult numărul și dulceața recompenselor din Paradis?

În parte, cred, pentru că a trebuit să le găsească într-o sferă supraomenească, în care simțurile, care sunt sursa oricărei plăceri, nu pot găsi decât o satisfacție monotonă a splendorilor și .ınti, a precauțiilor și splendorilor; și mai presus de toate pentru că așa se face această viață mizerabilă a noastră, că în fața atâtor dureri să ne bucurăm de puțină bucurie și chiar să ne imaginăm pur și simplu cu cel mai fervent evantai.

«este - și de aceea ne simțim atât de irezistibil atrași de Frumusețe, căreia îi datorăm cele mai mari puteri și de Artă care în atâtea feluri caută să ni le multiplice.

Sla Pelemeutus estetic principal şi prea ın⅛e'•‰ sfânt, chiar în acest ordin suveran de ⅛⅛ »·? idealuri, este dat de propria persoană a Poetului și devine centrul viu al întregii sale lumi ideale. | .•. lână de ei înșiși, ei sunt întotdeauna mai elocvenți în încercările lor, dar pentru că este cert chiar dacă Goetho nu ne spune că „omul este ceea ce este cel mai interesant pentru om”. Iar Dante s-a pus în întregul său sine; adică una dintre conștiințe... .. demnă și mai limpede; unul dintre cele mai con.· ·> · și cele mai eroice personaje. Își imprimă cele mai mari figuri ale sale cu sine însuși, care trăiește așadar cu o viață de eosi pd.rer și Egh Saiad1 care stă singur pe fundal Farinata, marea, minunata figură care îmblânzește ” . de parcă ar fi „în mare neplăcere” de toate.... că poate uita, suferi și milă de tot. nascut un ideal politic: se aseamana putin si cu Capane, care este mai „mare” si mai rautacios! sunérbo: OgliCatoneche1 deși păgân și sui:.., ■ păzește Purgatoriul ca simooic cu. < adevărata libertate morală:

!•.berta merge sa caute cive si lai

după cum știți, Zita refuză

el Sordeuo, numai odata leu, « suflet uteia dispretuitor » el Provenzan Saivani eoo s ·, ■ limosinante, < ne-a facut sa tremuram pentru pgn ver » el « bunul Romeo »

din care

a fost o lucrare grozavă și prost apreciată.

Apoi am luat-o de la capăt<. și „ce-ar fi dacă lumea ar ști pe cine implоră viața lui puțin câte puțin

Îl laudă mult și l-ar lăuda mai mult

O calitate din pacate prea rara, dar deci multi admirata si estetica, este sinceritatea lui Da; Și

- 28 -

griji, ca multi altii, nici despre public, nici despre protectori, nici despre efect, nici despre succes, nici despre avere: deci un mare curaj:

Și dacă sunt un prieten timid al adevărului, mi-e teamă să-mi pierd viața printre cei care vor numi acest timp străvechi.

Mândria lui, deși merge „rătăcind, aproape cerșind”, nu cruță pe nimeni.Din orașe spune lucruri de foc. Nu au existat niciodată „oameni deșerți ca sânezii”; din Val d'Arno este demn ca până și numele péra, pentru că „virtutea astfel fuge de la toți ca un dușman, ca un șarpe de iarbă”; oamenii din Arezzo, mârâind capcane”; cei din Casentino sunt vrednici de ghinde; Lucca, plină de escroci și sperjur; Pistoia este o „bârlog demn” de hoți și bărbați bestiali; 1 stiu. „rușine” Italiei, iar Arno ar trebui să înece „fiecare persoană” acolo; Bologna, din cauza avariției, complet golită de proxeneți de la propriile femei; „în țară •r Adige și Po Riga” (Marca Trivigiana, Lombardia, Iomagna) nu sunt mai mult de „trei bătrâni în care bătrânețea îmbrățișează noul”, toți „fără ■aloia și curtoazie” genovezii, „. bărbați diferiți | de ogr. obicei și plin de orice defect”, ar trebui să fie „pierdut din lume”. În Florența, deci, nicio mânie nu ia primatul: Florența, „orașul plecat”, „tot nebun și nelegiuit”, al cărui nume „se răspândește prin iad”, și contaminat de ticăloși și escroci refăcuți, de „fiare Iiesolane” are un «în-

oameni răi”, „oameni zgârciți, invidioși și nebbish”, și ar putea chiar să fie suficient-Mano. All • ita a «prava land»; iar el a spus: «foarte întunecat. ton la loviturile norocului”, lovește pe toată lumea, când dreptatea este ceea ce cred eu a fi drept, își înarmează mâna fulgeră asupra tuturor, dușmanilor și prietenilor, ghelfilor și ghibelinilor, principilor, regilor, papilor, împăraților.

Acest strigăt al tău va fi ca vântul,

că cele mai înalte vârfuri lovesc cel mai mult;

și aceasta nu este o chestiune mică de onoare.

— 29

Aceste invective feroce, dacă ar trebui să contribuie la difuzarea și popularitatea poeziei și datorită unui succes, așa cum am spune astăzi, de scandaluri, constituie însă un element estetic foarte puternic precum cel care derivă din sinceritate, din curaj. , din putere; iar Puonius, un animal țigan, îi admiră și iubește pe acești oameni puternici care îl entuziasmează, îl domină, îl îndrumă, îl împing. SpeciaJmen |< forţa eroică a voinţei este suprem estetică; și simțim toată puterea ei fascinantă, astăzi că Vabulia (chiar s-a inventat un cuvânt nou!) pare a fi cea mai indivizibilă cu satisfacția gândirii noastre acute, sceptice. |uι⅛ chinuit... și chinuitor.

Hc a menționat efectul estetic rezultat din antiteză. Acum, dacă, după cum observă cu acuitate Foseol, atitudinile multiple și contrare ale artistului față de arta sa, care generează opera poetică, nu știu ce altă natură a fost aceasta; ca cea a lui Dam> atât de minunat de zadarnic şi de complex. . n n. ginose și raționor; afectuos de tandru și aspru sarcastic; de o rafinament feminin, de mobilitate a impresiilor și de o forță teribilă a lui Ionta, de un idealism amoros angelic și senzualitate invazivă; înflăcărat și auster a știut să se adreseze femeilor blânde și ar fi mișcat anumite cuvinte „cu cuțitul” sau cu „pietre”: poet și encicloped naiv și profund; devotat Ciziei și atrocen pe podium și în răzbunare, dezordonat în tinerețe și serios la vârsta matură, minte tragică, serios și plebean comic: era sensibil la poezia familiei, dar furtunos în bătălii murdare, milostiv și mândru: având credinţă într-un j de smerenie şi un motiv plin de curaj (ai . , , nu a avut niciodată, precum şi-ar dori unii, un penoi · neîncredere): creştin, dar şi păgân, ortodox, dar şi cam eretic; dacă mai mult intestin

(guıoe>llinc încă discutabil, dar apoi: mai presus de toate i., dependent de fiecare facțiune; monarhist și admirator al republicanilor: dacă a admirat sărăcia și smerenia Ancescanilor , ⅛ aero mulți alții dar disprețuitor și ichivo și mândru... - putea spune, iusomma, cu Tant.., că nu considera nimic uman ca să-i fie străin; ms 'V- Igevp pasiunile umane în virtuțile umane', așa cum le sfătuia Vico în Deqnități. toate acestea.

Asemenea elemente boere incongruente erau în schimb organizate într-o complexitate organică și admirabilă, din care o grozavă exuberanță de

... . de orza, personaj esential reprezentativ. nu soie a sufletului și a condițiilor ,ιediθ e-ʃo, dar aproape că s-ar putea spune din toate părțile юн? Oerscmalita umană și aspecte Uiolteolice tena '⅜t⅛,

₵- wow! în loc să considerăm omul ca... .r--.^osmG, ar fi mult mai corect să considerăm 1 valuri ca o imensă figurație a omului,

> ii αno• natura ca cea a lui Dante derivă Vuni->⅛εi a din „poemul sacru” „căreia i-a pus uaui jeloeterra·> O⅛i,θpopea,la LricaiIldramma . toate cunoștințele din Evul Mediu, există sublimul em .i ⅛tesco ɾ ¡eroare și ɪ estas?. toate q-. | .⅛ ceea ce poate simți, gândi, spera un bărbat

Ur elementul estetic a fost neglijabil și în ⅛⅛d¾ .. cuvânt oscula» de triplu sens anego

• ce este acest „ante mistic de nepătruns”, Tiөcк le numește la mine stimulează puternic fan-aл a fără „a jnaie nu poate exista o eră emoțională estetică din moment ce — observă el lângă essrng — „nu sunt ale noastre ochii - și s-ar putea spune că sunt simțurile noastre -, dar. este imaginația noastră „ae ••f !•,4i jumătate de oră găsește frumusețea într-o operă de artă" ■' , exerciții de mister, mereu .ino bundle ciudat maf⅛⅛mr' parte din dorințele noastre ale plăcerilor noastre, ,• , ieri Ctxnioloe pentru *sfarsit necunoscut, necunoscutul care

ne lasa atat de ghicit, eu cant din atat> ·'· ·> si la naie, pei· ce se refera la Dante, aggimis<·, c poate nu elemente de netrecut ói sugestie c legende si povesti minunate cne, deosebite · ·« - <= prin opera lui Boccaccio și a altor romane! -им-ce este prezentul, tot ce se aflǎ între vǎlurile roz ale distanței și aproape ale sog`v ■ -pentru noi cele mai puternice atracții: și tc Sopratturr ,< ⅛vine sau moștenitor, pentru un fenomen ps ■ -   ■ >

toți experimentăm: adică, în timp ce păstrăm impresiile dureroase, impresiile dureroase devin slabe, impresiile dureroase, r-sfe - în schimb, el idealizează și îl face mai intens. ¿ · ■ ■ unitatea frumosului și a ɔiaeere *t⅛¾ | .

savurat.

лил·, n element estetic principal den | - -• |

lucrul cu Dante ar trebui căutat în « bello stɪɪi -Ló ia χβf,to 'mai mult» 1Jn' acută <nsamına. ai ıuθs•' reboe nıa | •βi)B ai most :tratat complet ca..   >

Educaţie? ь-oppo shrink once-a g'vocn. -⅛e aosconmi à phrases ea oeoantene ai •ıgur• .,.-ni, inçai; ε •θctorică; prea multe neglijate azi in nofci,-⅛ Struziooe unde te duci mizerabil «p . ... .

Fiecare vârstă de geniu? de artă лор < >ιet-» -тоre atât de multe aportante! De vreme ce, chiar şi fără α,íτ·-nare că cuvântul este tot ca - ' Iastani ceτ•tc jero oh că toate acr•>•⅛m <« perfecţiunea lui ¿issa muzica şi Cdiort unea e; -r ₽ -ðerr: imagine și imagine; ea nu se îmbracă '·· - ·– superficial spune ea, iar gândul m: 1 ieri ·■ la fel:. jncLiv anato, deterTO-nato xιv⅛⅛te -se s⅛⅛•. pot pe– stilul ferm.aiàii vane-:iébezzo si... s'--daca dantesc, care -icmeaeieooei t-oouc defilat si ou Jrarcchierc si osse••• de arta cu estetica

Las deci deoparte şi anumite armonii, care nu sunt pur şi simplu imitative, dar care, stârnind sugestia reciprocă a simţurilor, devin admirabil de apreciative; și voi atinge doar ceea ce este, fără îndoială, prima virtute a acestui stil magic. Deoarece frumusețea nu poate fi absolută și nu toți ne putem bucura de ea în același mod, astfel, permițând cititorului să fie subiectiv într-o operă de artă, ea va satisface mai bine toate varietățile particulare ale gustului său. Prin urmare, secretul de a fi plictisitor, așa cum observă Voltaire cu inteligență, este să spui totul. Dar, dimpotrivă, putem observa că tocmai ceea ce face poezia lui Dante veșnic curajoasă și frumoasă constă în a vorbi pe scurt, așa cum au știut adesea grecii și latinii să facă; constă în priviri înțelepte; în a ști să alegem elementele cele mai sugestive, adică cele care sugerează, sau simbolizează sau simbolizează pe alții, și sunt cele mai valoroase în punerea în mișcare a sentimentelor și a fanteziei noastre. Astfel se creează (cu colaborarea cititorului, care aude și vede și simte în modul care îi este cel mai na-raie și mai plăcut.

Aici, fără a menționa alte motive particulare, scenele dantesce ale lui Giotto, ale Orcagua, ale Angelico-ului lui Botticelli, ale Signorelh-ului lui Michelangelo, rămân cu siguranță inferioare efectului pe care îl produce poezia lui Dante. În acelea nu putem vedea, aproape, ceea ce

este fixat în fața ochilor noștri. în linii, în forme, într-o coloană rară se află -■■.deci! acele sugestii puternice pe care ni le oferă marele Poet.

.dacă timpul nu ar apăsa acum, am putea face υ!observaţii articulare, atingând şi muzica unor maeştri celebri, precum Morlacchi, Garelli, Donizetti. Eu Schuraann, Marchetti

— 33-

pe care unii dintre noi l-am luat drept argument? episoadele lui Dante; și dacă muzica într-adevăr, așa cum i se părea lui Carlyle, „se poate spune că este un fel de limbaj inscrutabil, care ne transportă la infinit și ne face pentru o clipă să rătăcim cu privirea în abis”, nici o altă artă nu mi-ar putea face. gho redă concepțiile profunde și înfricoșătoare ale unui ilustru istoric al literaturii când, referitor la epifiza 1 a Francescei, se plângea că ea nu avea de| , O ce modern n-ar fi făcut-o la tăcere, adică „din cauza lungii șiruri de dureri. , a dorintelor , a fricilor de ebrietate, a ajuns la stadiul dureros. De asemenea, cred ca o persoana moderna ar fi prelungit cu mult acel episod, iar Pellico, de fapt si de fapt, chiar si un englez a argumentat despre asta - tragedii care au nu a lipsit, oricare ar fi adevărul despre public și critici; dar primul este ·>'■.» Nu știu dacă celălalt va trăi mult: cu siguranță vei trăi mult mai mult – puținele versuri ale lui Dante, de fapt) îl fac să spună. Nu a fost un fel de cazul.Notele psihologice Dante a reușit să condenseze întregul proces al pasiunii în doar două momente, gândindu-se singur.

câte gânduri dulci, câtă dorință i-a condus la pasul dureros!

Și câți moderni ar fi fost capabili să exprime atâtea lucruri inefabile, cum putem noi? vers, reticență deplină ascunsă,

în ziua aceea nu mai citim laudările de acolo

IJ1 .1ιιaceastä specie si tinc I stupefiant vers din Ghe

postul ar putea face mai mult decât durerea;

limpede da, dar ca o lumină fosforică care luminează scurt întunericul înfricoșător al unui abis. Din această specie există și o referință foarte rapidă și ■ Pia, iar cine a vrut să facă subiectul acesteia J romane și tragedii nu a făcut altceva decât să strice frumusețea amestecată îndrăzneață și delicată pe care o cunoștea Dante.

. . '•Bine ați venit m șapte versuri nemuritoare

Aceste indicii rapide, aceste reticențe, aceste subtonanțe

Având în vedere aceste priviri și schițe aproape iscusite, nu cred că este necesar ca Poetul să condenseze o întreprindere. subiect anevoios, unul. mulţime extraordinară de ■g -e vieţi \ şi palpitând într-o poezie non-Iunghis-I. dar au facilitat și acel fel de col· ⅛.io. acțiunea secolelor, pentru ca toată lumea să aibă ⅛i⅛. în pasiunile sale, idealurile sale. 11 his .,..••, | ,0 parti-coiare. Astfel în poezie am

ajuns la oțet ... | ,,..d. -doar o cantitate mai mare și adesea
între-...•L i,aυιiθ de Conținut Fantasticc și est&

• că a avut loc -■ avere variată de ■ite»: cei 1 cărturari !zid э ene
ci .<,.•r⅛ cât de diferit era felul de a se bucura de ele.

: le poți admira.

Pcxcjlfe și sigur că pe măsură ce vremurile variază, .IiL.. variază
într-un anume fel, multe dintre efecte sunt" 3s:-.a ale bucuriei pe
care ne-o oferă operele de artă - astfel, în timp ce unii, după o
înflorire chiar Nota -

■ și, se ofilesc și mor, alții, în fiecare moment istoric și
intelectual, au văzut. mai •"-.ornate mai mult. ocre.

nou cu frunze noi.

— 35 —

⅛ ' ⅛

Slavă celor mari care ne-au făcut un dar măreț, din care putem trage
cea mai nobilă educație intelectuală și cea mai dulce mângâiere în
viață; pentru ca nu stiu ce ar putea fi mai mare? și mai dulce decât
Frumusețea și Arta.

Dar să ne înțelegem bine, iar Dante ne învață, ʌ ɪ toată frumusețea
este în doi ochi înstelați; nu numai frumusețea este în bucurie și
iubire; nu toată frumusețea stă în farmecele naturii sau în farmecele
artei. Este frumuseţea, şi mai înaltă şi mai durabilă decât frumuseţea,
chiar dragostea de înţelepciune, setea de idealul Sa CrifiziorP al
dreptăţii. este frumusețe”. ɪ harnic pentru cei care suferă și lupta
neîncetată cu cei care îi fac să sufere, disprețul trufaș de a nu se
coborî este frumusețe, provoacă sărăcia, batjocura Pabbandonr și,
fixându-ți ochii pe un scop anevoios Ionran-Iavora și luptă pentru mai
bine. destinele omenirii...
https://neculaifantanaru.com
https://neculaifantanaru.com/en/